

מבוא ליחידת ההוראה: מנהגי חג החנוכה לאורך הדורות

כתבה: יעל אולמן

יחידת הלימוד "מנהגי חג החנוכה לאורך הדורות" מיועדת לתלמידי כיתות ג'-ד'. היא נלמדת במסגרת שיעורי מורשת ומתמקדת בנושא: מנהגי החג וחשיבותו.

היחידה אשר נלמדת לקראת חג החנוכה, מפגישה את התלמידים עם סיפורים אישיים בנושא חג החנוכה, ממאגר סיפורי מורשת אשר תועדו במסגרת תכנית "הקשר הרב דורי". כידוע, לכל אורך הדורות נהגו לחגוג את חג החנוכה בתפוצות ישראל והסיפורים הללו מפגישים את התלמידים עם חוויתם וזיכרונותיהם של הכותבים מחגיגת חג החנוכה בארצות המוצא. מקריאת הסיפורים, יבינו התלמידים עד כמה היה חשוב ליהודים בתקופות השונות לקיים את מנהגי החג וכיצד הם עשו זאת על אף התנאים הקשים. במהלך היחידה התלמידים ישתפו ויספרו על הדרך שבה חוגגים את חג החנוכה כיום במשפחתם.

יחידת הוראה בנושא: מנהגי חג החנוכה לאורך הדורות

פירוט התכנון	פירוט המרכיבים	
תרבות ישראל	תחום הדעת נושא היחידה	
חג החנוכה כחלק מלימודי חגי ישראל.	נושא בתכנית הלימודים	
מנהגי חג החנוכה לאורך הדורות	נושא היחידה	
יעל אולמן	מפתחת היחידה	
ג'-ד'	שכבת גיל	
שני שיעורים בני 45 דקות	משך היחידה	
מטרת היחידה היא לחבר בין התלמידים לבין חג החנוכה ומנהגיו ולהרחיב את ידיעותיהם והקשר שלהם לחג באמצעות הפעילויות והסיפורים השונים במהלך היחידה.	רציונל למורה	
כחלק מנושא חגי ישראל במעגל השנה, היחידה תלמד לקראת חג החנוכה.	רצף	
1. התלמידים יכירו את מנהגי חג החנוכה. 2. התלמידים ירחיבו ויעמיקו את ידיעותיהם בנושא מנהגי החג וחשיבותו. 3. התלמידים ינהלו שיח וישתפו בחוויות החנוכה והמנהגים במשפחתם הקרובה. 4. התלמידים יבינו כי בתפוצות מציאות החיים היתה שונה מזו המוכרת להם בהקשר לחג החנוכה.	מטרות תוכן	
הכרת מנהגי החג. בין המנהגים: הדלקת נרות, אכילת מאכלים מטוגנים, ודמי חנוכה. תפוצות, ארצות מוצא, גולה.	מושגים	
1. איתור מידע המופיע ברשת האינטרנט. 2. עבודה שיתופית: במצגת שיתופית ובלוח שיתופי - פדלט 3. עיון בקטע מידע	מיומנויות המאה ה-21 אוריינות מידע ומדיה	
1. מצגת שיתופית 2. פדלט 3. משחק Cram	מיומנויות תקשוב	

	<p>1. סיפורים <u>ממאגר סיפורי מורשת</u></p> <p>2. מצגת מידע אודות מנהגי חג החנוכה – <u>קישור למצגת</u></p> <p>3. קטע מידע <u>קישור לדף המידע</u></p> <p>4. <u>קישור לשיר</u> - באנו חושך לגרש</p> <p>5. דף עבודה</p>	<p>חומרי למידה כתובים ומתוקשרים</p>	
	<p><u>חג החנוכה בכלא הסובייטי</u> / מאיר שמחה חן <u>סבתא רעיה וסיפור חייו של סבא רבא מיכאל וורטה</u> / רעיה צירולניק</p>	<p>סיפורים ממאגר סיפורי מורשת</p>	
<p>התייחסות לחג מנקודת מבט אישית – מנהגי חג החנוכה במשפחה האישית כיום ובעבר. שיח עם קרוביו על ההיסטוריה המשפחתית שלו בהקשר לחג.</p>		<p>היענות לשונות</p>	
	<p>התוצרים השיתופיים יוצגו בלוח השיתופי – בפדלט: סיעור מוחין ידע התחלתי על החג החנוכה וכן במצגת השיתופית - מנהגי החנוכה במשפחה ודף העבודה.</p>	<p>תוצרי למידה</p>	
	<p>עבודה עצמית בכלים השיתופיים - התייחסות לתשובות הרלוונטיות לנושא. בדפי העבודה התלמידים יישאלו על המקורות שנלמדו ועליהם לענות על פי מקורות אלה.</p>	<p>מחווה הערכה</p>	

מהלך השיעור - הראשון

זמן 	תיאור הפעילות	מהלך ההוראה	
10 דקות	עבודה בלוח השיתופי - <u>פדלט</u> : סיעור מוחין - מה ידוע לי על חג החנוכה בתחילת הנושא.	פתיחה	
20 דקות	<ul style="list-style-type: none"> שיח פתוח בנושא החג: העלאת שאלות באופן פרונטלי- כגון: מדוע אוכלים מאכלים מטוגנים, מה הם דמי החנוכה, מהו מנהג הדלקת נרות חנוכה. לתלמידים יינתן זמן לחפש ברשת תשובות לשאלות הללו. הצגת <u>מצגת מסכמת</u> - מנהגי החג / מעיין ענתבי. התלמידים יתבקשו לקרוא <u>קטע מידע</u> בנושא חנוכה. 	גוף השיעור	
15 דקות	*משחק <u>CRAM</u> הכולל שאלות אודות המידע שקראו בטקסט העיוני.	סיום	
	משחק אינטרנטי מידע ברשת. גלישה ברשת.	יישום	
	העבודה הפרטנית תעשה באמצעות קריאת קטע מידע ברשת, וחיפוש מידע ברשת אודות מנהגי החנוכה.	עבודה פרטנית	
	הקשבה לשירי חנוכה תוך הכרת מילות השירים. התלמידים יוכלו לבחור לצייר ציור שקשור למנהגי החג.	העשרה	
	סיכום המנהגים באמצעות קטעי המידע והמצגת וכן, חזרה על מנהגי החג.	סיכום ורפלקציה	
	מעבדת מחשבים. כשלכל תלמיד מחשב אישי. על פי החלטת המורה, ניתן לעבוד בזוגות או קבוצות קטנות.	מעבדת מחשבים	
	התלמידים יתבקשו לנהל שיח עם בני משפחה מבוגרים ולברר כיצד חגגו במשפחתם את חג החנוכה. את המידע יסיפו ל <u>מצגת שיתופית</u> ויצרף תמונות.	שיעורי בית	

מהלך שיעור מס' 2

זמן	תיאור הפעילות	מהלך ההוראה	
10 דקות	פתיחת השיעור בהצגת המצגת השיתופית , וניהול שיח אודות המידע שאספו מהחוויות המשפחתיות.	פתיחה	
30 דקות	נחשוף את התלמידים לשני סיפורים שנכתבו ממקור ראשון, המתארים את חנוכה והניסים בו בקרב בני הדור השלישי, בארצות מוצאם. קריאת הסיפורים: חג החנוכה בכלא הסובייטי / מאיר שמחה חן סבתא רעיה וסיפור חייו של סבא רבא מיכאל וורטה / רעיה צירולניק שאלות מנחות לשיח שננהל אודות החוויות המתוארות בסיפורים אלו. <ul style="list-style-type: none"> חג חנוכה בכלא הסובייטי - מדוע היה אביו של מאיר עצוב בכלא הסיבירי? ממה היתה עשויה החנוכה שהצליחו להכין בכלא הסיבירי? מה היתה הרגשתו של אביו של שמחה כשהדליקו את החנוכה בכלא? סבתא רעיה - איזה נס קרה למיכאל? מתי התרחש הנס? ממה הכינו את החנוכה? מה היה הנס שקרה לחנוכה? 	גוף השיעור	
15 דקות	בשני הסיפורים אנחנו רואים שחג החנוכה הוא חג משמעותי. בסיפור הראשון רואים את המסירות והמאמץ שהושקע בשביל שתהיה להם חנוכה בכלא הסיבירי. בסיפור השני אנחנו רואים שקרה נס גדול והם נזכרו כי זהו חג החנוכה והתאמצו לעשות חנוכה ולהדליק בה נרות. החג הזה מסמל ניסים ואור. לסיכום השיעור נבחן את מילות השיר המוכר "באנו חושך לגרש" . נקרא אותו ביחד וננהל דיון אודות מילות השיר. בדיון יעלו הנקודות הבאות: מה מצליח להביס את החושך? איזה חושך גורש בחג החנוכה? מה התפקיד של כל אחד? מה התרומה שהוא תורם לכלל בהיותו אור קטן? שיח אודות משמעות המושג "גבורה".	סיכום	
	איתור מידע ברשת האינטרנט.	יישום	
	עבודה פרטנית או בזוגות ועבודה במליאה.	עבודה פרטנית / קבוצתית	
	ניתן לבקש מהתלמידים שבמהלך החג יצלמו את עצמם מקיימים את מנהגי החג או חוגגים בכל דרך שהיא. התלמידים יעלו את התמונות למצגת שיתופית שתיצור המורה ויתארו את החוויה במספר משפטים.	העשרה	
	נשאל את התלמידים מה למדו במהלך הנושא וכיצד הרחיבו את ידיעותיהם אודות החג ומנהגיו. האם היחידה שינתה אצלם משהו לגבי התייחסותם לחג החנוכה. במהלך לימוד היחידה אחת מן המטרות הייתה לחבר את התלמידים לחג ומנהגיו ולהרחיב את ידיעותיהם על החג.	סיכום ורפלקציה	
	אין הכרח שהשיעור יתבצע במעבדת מחשבים. יש צורך בכיתה עם מחשב המחובר למקרן ורמקולים, על מנת לצפות במצגת השיתופית ובשיר "באנו חושך לגרש". נעשה שימוש במעבדת מחשבים בצפייה במצגת השיתופית. וכן על מנת לאפשר את קריאת הסיפורים ממאגר הסיפורים.	מעבדת מחשבים	

	<p>במסגרת העשרה התלמידים יכולים לצלם את עצמם במהלך החג על מנת ליצור מהן מצגת שיתופית שתוקרן בסיום החג.</p>	<p>שיעורי בית</p>	
--	--	--------------------------	--